

Papp Izabella

BESZÉLGETÉS ARI ILONÁVAL, A CSALÁDKUTATÓ KLUBOK VEZETŐJÉVEL

*Ari Ilona a „Pro Archivo”
kitüntető oklevéllel 2017-ben*

„Ahogy szélesedik a családkutatók tábora, úgy nyílik egyre több lehetőség. Az ősök után nyomozók saját tapasztalataik alapján tudják, hogy a család nemcsak a társadalom alappillére, hanem az egyének életének meghatározó keretét is jelenti. A családkutatás sajátos eszközeivel olyan forrásokat tárhatunk fel, ami a tudományos kutatás számára jószerivel elérhetetlen.” – Egyik előadásában így foglalta össze röviden a családkutatás jelentőségét Ari Ilona, aki két olyan közösséget vezet, amely összefogja az ősök

iránt érdeklődőket, a családfakutatással foglalkozókat. Mezőtúron 2009-ben alakult meg a Bodoki Fodor Helytörténeti Egyesület Családkutató tagozata, a szolnoki Aba Novák Agóra Kulturális Központban pedig 2011 tavasza óta működik a Családkutató Klub. A havonta rendezett találkozók mellett szakmai előadások, közös kirándulások, egymás eredményeinek megismerése, segítése teszi tartalmassá, változatossá mindkét klub életét. Az eltelt évek során jelentős eredményeket értek el, miközben valódi közösséggé formálódtak. Ari Ilonát arra kértük, ossza meg tapasztalatait ennek a különleges, sokakat vonzó foglalatosságnak, a családkutatásnak a rejtelmeiről, és sokrétű tevékenységük műhelytitkairól.

– Családkutatás. Manapság ez olyan varázsszó, amit ha meghall valaki, hamar kiderül, hogy maga, illetve családtagja már vagy foglalkozott ezzel, vagy tervezi, „ha majd ideje lesz,” most már tényleg elkezd a családkutatást. Nálad hogyan kezdődött?

– A gondolat megszületését több minden ösztönözte. Irodalmi élmények, például Szabó Magda Réгимódi története, vagy Móricz Virág Apám regénye, de még inkább az Anyám

regénye. Amikor egy intézet történetének megírásához anyagot gyűjteni jártam a levéltárba, az ott lévők többsége a saját családjának múltját kutatta. Szenvedélyüket látva engem is elfogott a kíváncsiság. De leginkább az az érzés inspirált, hogy a mi generációnk gyermekként még hallgathatta – nem volt tv, sem számítógép – az idősebbek elbeszéléseit a saját maguk és elődeik által átéltekről. Úgy gondoltam, hogy mintegy szellemi örökségként hagyom a lányomnak a férjem és a saját családom történetét. Az összeszedett és kikutatott adatokon túl megpróbálom bemutatni az életüket, örömeiket-bánataikat, jutott mindkettőből bőségesen. Éreztem a felelősséget, ha ezt nem teszem, akkor ők teljesen elfelejtődnek, olyan lenne, mintha nem éltek volna.

– Van, aki kirakós játékhöz, mások keresztretjvényfejtéshez hasonlítják a családkutatást. Te műszaki pályán dolgoztál, a racionális beállítottság, logikus gondolkodás hogyan hasznosult a kutatásod során?

– Főleg a rendszerezésben segít. De a feldolgozásnál jól jön a középiskolában tanult – és akkor igencsak utált – tantárgy, a statisztika is. Nagyon jól tudtam használni az ott tanultakat például a házasságkötési szokásokról írt tanulmányban.¹ Bár nem rendelkezem humán végzettséggel, mindig érdekelt a történelem és a társadalomtudomány, erre az indíttatásra is szüksége lehet egy családtörténet kutatónak. Érdekes átgondolni, hogy az egyes családok sorsában hogyan jelentkezik a történelem. Ez bizony sokszor nem egyezik az iskolában tanultakkal.

– Bizonyára számos érdekes történet, élmény kapcsolódik a nyomozásnak is beillő munkához. Családod történetét megismerve, mi volt a legérdekesebb felfedezés?

– Erre a legnehezebb válaszolni. Ha az ember már beleéli magát a múltba, akkor minden apró, megtalált momentumnak nagyon örül. Kirajzolódnak sohasem ismert emberek jellemvonásai, utólag megérthetjük, mi miért történt úgy, ahogy megesett. Talán az egyik legizgalmasabb nyomozás az anyai nagyapám őseinek kutatása volt. Az anyakönyv adathiánya miatt elég hamar elakadtam. Ugyanis az egyik felmenőmhöz tartozó 1850-es házassági bejegyzés csak a nevét tartalmazta. Sem az anyja a neve, sem az életkora nem volt beírva. Varga Jánosnak hívták, mint az apját, ami elég gyakori név, Mezőtúron pedig különösen. Ilyenkor megpróbálja az ember a vélhető születési idő körül megkeresni, hogy melyik Varga Jánosnak született János nevű csemetéje. Tíz év születéseit átnézve ez 12 esetben történt. Ilyenkor kezdődik az igazi nyomozó munka. Több sikertelen kísérlet után a házasságkötéseket kezdtem

¹ Ari Ilona–Nagy Éva Anna: „Holtomiglan–Holtodiglan” Házasságkötési szokások a mezőtúri esketési anyakönyvek alapján. I–II. rész. In: Zounuk (Magyar Nemzeti Levéltár Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár Évkönyve) 27. 247–297., Zounuk 28. 113–155.

átnézni. Ami a Mosolygó ragadványneven keresztül meg is hozta az eredményét. Ugyanis 1813. december 29-én „*özvegy Varga János v.[ette] v[árosunkban]l.[akó] néhai Mosolygó Gergely özvegyét, Nagy Katalint*”. Azt mindenki tudta a családban, hogy az 1947. évi törvény miatt eltörölt név előtti *M* betű a Mosolygó megkülönböztető név rövidítése, de hogy ez honnan származik, mára elfelejtődött. Lehet, hogy ez a történet másnak érdektelen, nekem nagy élményt jelentett a rejtély megfejtése.

A másik eset is nagy örömmel tölt el a mai napig. Annak idején kifejezetten csak a család-történet-kutatás miatt beléptem az iWiW nevű közösségi oldalra, ahol nemsokára rám talált egy másod-unokatestvérem, Hajós Sándor Túrkevéről. Az anyai nagyanyám lánytestvérének a leszármazottja. Kiderült, hogy ő is szorgalmasan kutatja a családot, az idők során sokat tudtunk egymásnak segíteni, a mai napig tartjuk a kapcsolatot.

De a legérdekesebb eset nem az én felmenőimhez kapcsolódik, hanem a Badár család kutatása közben egy, az akkori viszonyokra – mármint, hogy mennyire játszott szerepet a szerelem a házasságkötésekkor – bepillantást engedő írásból bontakozott ki. Az 1770. február 11-én kelt dévaványai érdekes anyakönyvi bejegyzés így szól: „*B.[ereg] Böszörményben született Varga István jegyzette volt itt Badár Sárát, de Testimonálásért hazájára menvén ott meg holt, vette aztán ezt el ugyan annak testvérje Varga János.*” (A „testimonális” a háromszori kihirdetésről szóló igazolást jelentette.) Mit is árul el az írás? Az 1750-ben született Sára Beregböszörményből eredeztethető párt talált magának. Dévaványai kihirdetésük meg is történt, de az esküvő előtt a vőlegény, Varga István meghalt, és végül is a testvérével, Jánossal jött létre a házasság.

– *Sokan foglalkoznak családkutatással, de nem mindenki vállalkozik arra, hogy ismereteit átadva, mások hasonló munkáját segítse. Mi adta az indítékot, hogy létrehozod Mezőtúron, majd Szolnokon a családkutató klubot?*

– Annak idején, amikor az anyai ágam kutatását megkezdtem, többször jártam Mezőtúron. Édesanyám ott született, de 16 éves korában végleg elkerült onnan, ezért keveset mesélt szülővárosáról, így csekély ismerettel rendelkeztem. Az alapos kutató igyekszik megismerni a helyszíneket is. Természetes volt, hogy elutaztam Mezőtúrra, felkerestem az ott élő rokonokat, eljártam a városi és a református gimnázium gazdag helytörténeti anyaggal rendelkező könyvtárába, azután a református egyházi hivatalba, az eredeti anyakönyvekből kikutatni a még hiányzó adatokat. Hallottam a Bodoki Fodor Helytörténeti Egyesületről, úgy gondoltam, ott a helyem, és beiratkoztam. Amikor a következő évben az egyesület családtörténeti pályázatot írt ki, akkor jött a gondolat, hogy jó lenne megismerkedni a családi gyökereiket keresőkkel. A cél az volt, hogy segítsük egymást a munkában. Tapasztalatainkat megosztva nem kell mindenkinek ugyanazokba a zsákutcákba bemenni. Az elképzelés támogatóra talált

a Móricz Zsigmond Városi Könyvtár akkori vezetőjénél, Berczeliné Boldog Marikánál, és az egyesület elnökénél, Szabó Andrásnál. 2009 szeptemberében, valamikor 20-a környékén tartottuk az első összeövetelünket.

Eleinte úgy éreztük, nagyon sok megbeszélni valónk van, ezért kéthetenként találkoztunk. Alapozásként végigvettük a családkutatás fázisait, úgy mint: a családon belüli adatok, történetek, dokumentumok, fényképek összegyűjtése; az ún. külső források felkutatása; kutatás az anyakönyvekben; az adatok gigyűjtése, rendszerezése; családfák készítése; a család-történet megírása. Az alapozás után elegendőnek látszott a havi egyszeri gyakoriság, amit tíz év óta tartunk. Előadókat hívtunk meg, egymástól is sokat tanultuk, konkrét adatokat tudtunk egymás között „csereberélni,” felsorolhatatlanul sok témát sikerült feldolgoznunk.

– Ezek a tapasztalatok bizonyára segítettek abban, hogy Szolnokon is hasonló klub jöhessen létre. Hogyan történt?

– Minőségi fordulatot hozott a klubéletbe, amikor elkezdtünk járni a szolnoki levéltárba. Az első látogatásunk igen emlékezetes volt mindannyiunknak, nagyon kedvesen fogadtak minket a levéltár munkatársai. Czégény Istvánné igazgatóhelyettes vezetésével megnéztük az állandó kiállításukat, Cseh Géza végigvezetett minket a raktárakban. Bepillantást nyertünk a levéltári munka minden fázisába. Az akkori igazgató, Fülöp Tamás szintén szívesen fogadott minket, és miután elkerült a levéltár éléről a mai napig a saját eszközeivel támogatja a családkutatók munkáját. Talán nem nagyképűség, ha őt nem csak a támogatóknak, hanem a bajainkat megértő barátunknak is érezzük.

Tulajdonképpen a szolnoki Aba-Novák Agóra Kulturális Központ igazgatójának, Molnár Lajos Milánnak is ő hívta fel a figyelmét a mezőtúri családkutató társaság eredményeire, és ajánlotta a kapcsolatfelvételt. Milán szintén szívügyének érzi a családi múlt feltárását, és ezért akart egy, a téma köre szerveződött közösséget alakítani. 2011. év elején felhívott az ANKK egyik munkatársa, hogy alakítani akarnak egy megyei családkutató klubot, vállalom el a vezetését. Nagyon meglepődtem, nem éreztem magam megfelelőnek erre a szerepre, ezért először csak a kezdeti összejövetelek megtartását vállaltam el. Aztán az első három találkozáson tapasztaltam alapján láttam, hogy alaposan felkészülve valamennyire megy ez nekem, és a társaságot is hamar megkedveltem. Így azzal a feltétellel, hogy a titkári teendőkre keresünk egy erre alkalmas személyt, elvállaltam a klub (nagyképpen mondva: szakmai) vezetését. B. Sipos Gabriellát a levéltárban ismertem meg, amint ott kutatott, Cseh Géza hívta fel rá a figyelmet. Ő lett a klubtitkár, azóta is nagy körültekintéssel, jó szervező munkával látja el ezt a feladatot. Nélküle nem is tudnám, hogyan működne.

– *Havonta rendszeresen találkoztok, és a megye különböző részein élő, hasonló érdeklődésű tagok szívesen és örömmel vesznek részt a klub munkájában. Úgy tapasztaltad, hogy a közösségben végzett munka sok tekintetben eredményesebb, mintha egyedül kutat valaki. Miben látod ennek okait?*

– Összehasonlíthatatlanul eredményesebb. Ahogy már elhangzott, tudunk a másiktól tanulni, átsegítjük egymást az ismert buktatókon, rengeteg információt gyűjtünk össze és teszünk hozzáférhetővé. Az elsajátított tudás, a jó példák egymás közötti megosztása mindennapos gyakorlat mindkét csapatban. A családkutatók szinte kivétel nélkül segítőkész emberek. Úgy működik ez, mint egy nagy szívességbank.

Nem szabad elfelejteni a klubok közösségépítő funkcióját sem, tagjainkat aktivitásra, új megoldások keresésére, az egymástól eltanultak továbbvitelére serkentik. Elősegítik a manapság sokat emlegetett identitás megtalálását, miközben mérséklük az elmagányosodás lehetőségét.

– *Számos szép eredményt elértetek az eltelt évek során mindkét klub tagjaival. Melyeket emelnéd ki ezek közül?*

– Tényleg csak kiemelni lehet, mert a tíz év alatt történeteket felsorolni lehetetlenség. Nézzük először a családtörténeti írásokat. Ezek egy része kéziratban vagy magánkiadásban lát napvilágot, és terjesztése általában a családon belül történik. Kisebb terjedelmű írások számára Mezőtúron ott van a *Lámpás* című, a BFHE honismereti, helytörténeti és irodalmi lapja, amely évente négy számmal jelenik meg. Ugyanakkor tagjaink közül többen helytörténeti témákban is jeleskednek. A példák közül kiemelném Fózér Vendel köteteit, vagy Kissné Mikés Évának a Mezőtúri Helytörténeti Füzetek sorozatban megjelent írásait. Már nyomdában van a következő nagylélegzetű és hiánypótló írása: *A mezőtúri műfazezas Badár Balázs és családja* címmel jelenik meg. A műnek egyik előzményeként szolgál az egyesület által kiírt családtörténeti pályázatra beadott *Agyagzsoltár*, amely a klubtagok közös munkája volt.

Okvetlenül meg kell még említeni Sallainé Szuda Zsuzsanna óriási szorgalommal készített munkáját, Pitvaros és Csanádapáti települési családkönyvét.

Tartotunk már előadást a Szolnokon a Levéltári Esték sorozat keretein belül. A történelmi demográfia témakörébe tartozó kutatásainkat színesítettük esküvői fotógyűjteményből, és vőfélyrigmusokkal. Ugyanerről a témáról két részletben jelent meg tanulmányunk a Zounuk Levéltári Évkönyv 27. és 28. számában. Annak idején nagy élvezettel gyűjtöttük az adatokat, táblázatokat, grafikonokat gyártottunk, elemeztünk és írtuk meg a tanulmányt. Rengeteg érdekes, soha nem tudott dologra derült fény. A Hungaricana jóvoltából már pdf formátumban olvashatjuk. Rövidített változata megjelent a MACSE Matrikula elektronikus folyóiratában is.

Kárpátalján a szolyvai emlékparkban (Fotó: Demeter Árpád)

De mindnyájunk számára az a legfontosabb, hogy készülnek a családfák, egyre többet tudunk meg a saját családjunk múltjáról. Rátalálunk eddig ismeretlen rokonokra, szaporodnak a legnagyobb élményt adó családtalálkozók.

– Minden évben több kirándulást is szerveztek, melynek során hazai és külföldi levéltárakat, történelmi helyszíneket is felkerestek. Hogyan hasznosulnak ezek a kitekintések a munkátok során?

– Évente egy négynapos és egy kisebb, egynapos szakmai utat szervezünk. Útközben meglátogatjuk a levéltárakat is, ahol kivétel nélkül mindig nagyon szívélyesen fogadnak minket. A határainkon innen és túl egyaránt tapasztalhattuk, hogy a levéltárosok segítőkészek. Minden utunkon sok hasznos tudnivalóval gyarapodunk, szélesedik a látókörünk, benyomásokkal telítődünk. Még az is előfordul, hogy egy-egy társunk régen keresett adatra lel, de a legnagyobb élmény, ha megismerhetjük a családjunk régmúltjának helyszínét.

– A családkutatás legfontosabb forrásai az anyakönyvek, melyeknek másodpéldányai a levéltárakban találhatóak. Mint mondtad, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltárral kezdettől igen jó kapcsolat alakult ki. Munkád elismeréseként 2017-ben a Levéltári Napon átvehetted a Pro Archivo díjat.

– A Pro Archivo díj nagy megtiszteltetés volt, számomra mégis a legnagyobb örömet az adta, hogy egyszerre kaptuk Molnár Lajos Milánnal, az ANKK igazgatójával és Szathmáry István újságíróval, aki már hosszú ideje figyelemmel kíséri a munkánkat, és írásaival igen jó szolgálatot tesz az ügyünknek.

A levéltárral a kezdetektől kialakult jó kapcsolatban az igazgatóváltás nem okozott törést. Csöngé Attila igazgató mindenben segíti a munkánkat, talán nagyképesség nélkül elmondható, hogy kölcsönösen előnyös és hasznos az együttműködésünk. Őt is beleértve, a levéltárosok közül minden évben egy-két előadót üdvözölhetünk a körünkben. Mindig nagyon érdekes dolgokról hallhatunk tőlük. Számíthatunk rájuk más alkalmakkor is, például az ifjúsági pályázatoknál, vagy a konferenciákon. A levéltár rendezvényeire külön meghívót kapunk, és általában szép számmal részt veszünk az igen színvonalas eseményeken.

A levéltár magas szintű, családkutatókat segítő munkáját más fórumok is elismerték. A két klub erőteljes és számtalan érveléssel alátámasztott javaslatára a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár 2013-ban a családkutatás érdekében végzett szakszerű munkájáért a Magyar Családtörténet-kutató Egyesülettől az „Év Kutatóhelye” kitüntető oklevelet kapta. A Magyar Levéltárosok Egyesülete a szolnoki levéltárnak ítélte az Év Levéltára 2017 díjat. Az évek óta folyó magas szintű munkát méltató díjjadóra a minket is befogadó Aba-Novák Agóra Kulturális Központban került sor. Ahol mi sem természetesebb, szép számmal képviseltettük magunkat, és együtt örültünk a megérdemelt elismerésnek.

– *„Kis füzetben nagy segítség” címmel országosan is elsőként jelent meg olyan kiadvány, ami nagyon fontos segédanyag a kezdő és haladó családkutatók számára egyaránt. Sikerét jelzi, hogy már a harmadik kötete is napvilágot látott, valamennyi a Te szerkesztésedben. Hogyan álltak össze a kötetek, és milyen tapasztalatok, visszajelzések születtek erről a különleges kezdeményezésről?*

– 2012-ben született meg a gondolat, hogy a klubfoglalkozásokon tartott nagyszerű, és a családkutatók körében érdeklődésre számító előadásokat mások számára is hozzáférhetővé kellene tenni. Molnár Lajos Milán első hallásra mellé állt az akkor még kockázatosnak tűnő ügynek, és fél év múltán megjelent az első kötet. Ez végigvezet a családtörténet kutatás fázisain. A sorozat következő darabja a különböző társadalmi kategóriák – a nemesség, a közrendűek közül a parasztság, a polgárság, az értelmiség, iparosok, bányászok, kereskedők, vendéglátósok – kutatásához próbál meg segítséget adni. A harmadik kötet pedig a levéltárakról és néhány más kapcsolódó témáról szól. Így külön fejezet szól a család- és személynevekről, és a családi fényképek feldolgozásáról. Nagyon népszerűek a füzetek végéhez csatolt mellékletek. Latin, német anyakönyvi szótárak, szakirodalmi gyűjtések, felekezeti anyakönyvek fejlécei stb. A következő kötetet már elektronikus formában tervezzük.

– *Tagja vagy a Magyar Családtörténet-kutató Egyesületnek is. Ez mit ad számodra, illetve a családkutatók számára?*

– A MACSE mint a témában legnagyobb egyesület (1288 tag) nagyon fontos mindnyájunk számára. Ha ott jól mennek a dolgok, akkor jó minden egyes családkutatónak. 2012 óta vagyok tagja, és több-kevesebb sikerrel igyekszem tapasztalataimmal segíteni a közös munkát. Az egyesület túl van egy válságos időszakon, a megújult vezetés nagy elánnal látott hozzá a munkához. Néhány társammal igyekszünk ebben segíteni. Éppen márciusban kaptunk megbízást egy munkacsoport megalakítására, amely a közösségi szakmai munka megújítását, néhány területen az újraindítását tűzte ki célul. Összeállítottunk egy Tudástár címet viselő anyagot. Főbb témák – szakmai klub, távoktatás, műhelytalálkozók, szakmai konferenciák, az ifjúság megismertetése a családtörténet-kutatással, módszertan, tematika ajánlása alakuló klubok számára, stb. – köré csoportosítva a feladatokat igyekszünk minél több résztvevőt bevonni a végrehajtásba. A szakmai utak szervezése keretében éppen április 13-án látogatunk el a jubiláló mezőtúri családkutatókhoz. A MACSE működéséről bővebben az egyesület honlapján tájékozódhatnak az érdeklődők: www.macse.hu, e sorok megjelenésekor már beszámolót is olvashatunk a mezőtúri találkozóról az Aktualitások – Események címszó alatt.

– *Levéltári munkám során tapasztaltam, hogy az oda látogató diákok közül mindig megérintett néhányukat az a lehetőség, hogy a régi poros iratok között őseik nyomára bukkanhassanak. Szinte minden csoportból visszajöttek néhányan családjuk iránt érdeklődve. Bizonyára voltak hasonló élményeid, hiszen a fiatalokat is megszólítottátok. Ennek milyen eredményei vannak?*

– A családtörténet-kutatók jó része nem tartozik az ifjúsághoz, de mindannyiunknak igen fontos az utánpótlás kérdése. Családon belül és társadalmi szinten. Számunkra, az idősebb generáció számára a családi emlékezet sok esetben visszanyúlt a 19. század végéig. Ugyanakkor a mai fiatalok számára az eltűnt adatvédelem miatt egyre nehezebb összekapcsolni a családban összeszedett adatokat a kutatható levéltári forrásokkal. Egymásra vagyunk utalva. Mi a tapasztalatainkkal, a fiatalok a magas szintű számítógépes ismereteikkel tudjuk egymást segíteni. Családon belül erre számtalan példát láthatunk.

Az ANKK igazgatója is elkötelezett híve a fiatalabb korosztály bevonásának, bizonyítják ezt az ismétlődő pályázatok, amelyekhez csatlakoztak más szervek is. 2011-ben a családkutató játéokra invitálásra 44 családfa érkezett be. Ezt követte két „Családom élő emlékezte – legyél az őseid krónikása” címmel indított ifjúsági családtörténeti pályázat. Újabb kiírás is várható, amely az év végére várja az ifjú családfakészítők munkáit.

Molnár Lajos Milán átadja a díjat 2018 legifjabb pályázójának (Fotó: Illés Csaba)

Személy szerint engem legjobban az a 18 éves, tázlári fiatalember esete érintett meg, aki 2017-ben részt vett a konferenciánkon. Majd a tavalyi ifjúsági pályázaton különdíjként a fődíjjal egyenértékű jutalomban részesült az igen magas színvonalú munkájáért. „Tázlári Ifjú Értékőrök – Őseink nyomában” elnevezéssel pedig családkutató csoportot vezet. Megtisztelő meghívásuknak eleget téve márciusban Páli István kutatótárssal jártunk náluk. Erről részletesebb beszámolót olvashatunk a MACSE honlapján: Aktualitások – Előadásokról beszámoló.

– A családkutatások eredménye nem csupán nevek sokasága és évszámok halmaza. Mögöttük emberi sorsok, történetek, összességében pedig maga a történelem egy-egy pillanata jól megragadható. Te miben látod a szépségét a családkutatásnak, miért érdemes hosszú hónapokat, nem ritkán éveket tölteni a hiányzó láncszemek felderítésével?

– Való igaz, nem csupán nevek és évszámok sokaságából áll a családkutatás. Vannak, akik először csak a felmenőket tartalmazó ősfát akarnak készíteni, de előbb utóbb az adatok mögül előbukkannak az események és történetek. Szinte kötelességének érzi az ember mindezek rögzítését, közreadását a család, vagy éppenséggel egy nagyobb közösség számára. Egy

család történetének kikutatása, összegyűjtése általában több éves munka, miközben rengeteg tudásra teszünk szert. Megértésre, toleranciára nevel, érzelmileg is feltöltődik az ember.

A történelem viharai szinte minden család életében nyomot hagytak. Az átélt traumák nem csak a közvetlenül érintettek, hanem a leszármazottak életére is hatással vannak. Éppen a családtörténet kutatás eredményei bizonyítják, ma már retorziótól való félelem nélkül, felszabadultan meg lehet vallani a múlt szörnyűségeit is, és ez elősegíti a feldolgozást, a megbékélést.

– Lehet, hogy valaki éppen ezt az interjút olvasva határozza el, hogy régi álmát valóra váltva most már igazán elindul az ősei nyomában, hozzáfog a kutatáshoz. Mit tanácsolnál, hogyan kezdje?

– A tapasztalat szerint a családkutatás az a tevékenység, amelyhez nem kell különösebb végzettség. „Csak” nyitottság, érdeklődés, kitartás és sok-sok idő kell hozzá. Aztán úgymint elkapja a szenvedély, nem is tudja abbahagyni. Tréfásan mondhatjuk, olyan ez, mint egy fertőző betegség, csak nem lehet kigyógyulni belőle. Azt szoktam tanácsolni azoknak, akik úgy érzik, nincs idejük ezzel foglalkozni, hogy próbálják összeszedni a családban mindazokat a dolgokat, történeteket, dokumentumokat, fényképeket, amelyek a későbbiekben várhatóan már nem lesznek elérhetőek. Ezeket megfelelően archiválják, ha majd több idejük lesz, akkor jöhet az anyakönyvi és más források kutatása, a feldolgozás, a családfa készítés és a történetek megírása.

A kezdőknek javaslom a „Kis füzetben nagy segítség a CSALÁDKUTATÁSHOZ” kiadványunkat, különösen az első kötetet. Kapható Szolnokon az Aba-Novák Agóra Kulturális Központnál a Tourinform irodában, vagy kérésre postán is elküldik.

Ma már az internet számos lehetőséget nyújt a kutatók számára, segít eligazodni az információk tömegében. A különféle adatbázisok és más online felületek bőséges forrást nyújtanak, a családfakészítő programok pedig segítséget jelenthetnek a feldolgozásban. Bővebb ismertetésük meghaladja egy interjú nyújtotta lehetőségeket.

– A Jászsági Évkönyv számára készül az interjú. Mi a tapasztalatod, vannak-e jászsági érdeklődők?

– Nagyon sokfelé járok, és ahol jászokkal találkozom, azt látom, hogy igen nagy az érdeklődés az őseik, a múltjuk iránt. Büszkék jász származásukra, és többen foglalkoznak közülük is családkutatással. A szolnoki klubból Fózér Vendel nevét említeném, aki nagyon szép eredményeket ért el, terjedelmes kötetben foglalta össze a Fózér család történetét, amely a felnőtt pályázatunk rangos mezőnyében Arany fokozatot ért el. Mostanában kevesebbet látjuk

sorainkban, de tudjuk az okát, és megértjük, ma is aktív kutató munkát végez. *Katona Csaba* az MTA BTK Történettudományi intézet munkatársa szintén a jász gyökerekkel rendelkező családjáról tartott nálunk előadást.

Jó kapcsolatban vagyunk a Jász Múzeummal. Az igazgatóasszony, *Hortiné Bathó Edit* már évek óta tiszteletbeli klubtagunk, mivel többször segítette a munkánkat. „Az alán jászok, akik magyarok” címmel tartott előadást a 2015-ben tartott konferenciánkon. Ezen kívül a jász viseletről hallgathattuk őt az egyik szolnoki klubfoglalkozásunkon. Tudjuk, hogy a múzeum a rendelkezésre álló eszközeivel hathatósan támogatja a jászsági családkutatókat. Rendezvényeinkről kölcsönösen értesítjük egymást, de a közlekedési nehézségek miatt kevés személyes megjelenésre adódik mód.

A Jászok Egyesületével hasonlóan jó a kapcsolat. Amikor tavaly februárban meghívásukra náluk jártam, a téma iránti nagy figyelmet tapasztaltam. Többen elhozták az elkészült családfájukat, egyik tagjuk bejelentkezett hozzánk Szolnokra. Hallottam, hogy Jászberényben megalakult a Jász Helytörténeti Kör, ahol a családkutatók segítségét is fontos célnak tekintik.

Úgy gondolom, hasznos lenne egy facebook csoport létrehozása, ami jó eszköz lehet a hasonló érdeklődésű, de szétszórta élő kutatók munkájának összehangolására, a kapcsolat-tartásra.

– *Milyen terveid vannak a két klub munkáját illetően?*

– Amikor 10 éve Mezőtúron, vagy 8 éve Szolnokon elindultunk, azt hiszem, egyikünk sem gondolt ilyen hosszú és töretlen közös munkára. De igény van rá, jól érezzük magunkat egymás társaságában, miért ne folytatódnánk? Ahogy az interjú címe is sugallja, leginkább összekötni a szájakat, vagy más megközelítésben, segíteni egymást eligazodni a családtörténet kutatókat is elért információ özönben. Ebben nagy előnnyel jár, hogy én Budapesten élek, és itt jobban hozzájutok hasznosítható ötletekhez, értesülésekhez, amelyeket szívesen közvetítek. Ezzel párhuzamosan a tagok részéről is mindig vannak új ötletek, amivel szeretnének foglalkozni. Vannak külsősök is, akiknek tetszik a nálunk folyó klubélet és jelentkeznek egy-egy előadással. Amikor összeállítjuk a féléves programot, miközben igyekszünk figyelni az arányokra, inkább a bőség zavarával kell szembenézni.

– *Az utóbbi években alaposan megváltozott az életed. Előadásokat tartasz, konferenciákat szervezel, tanulmányokat, cikkeket írsz, könyvet szerkesztesz, miközben özönlenek a levelek, érdeklődések a témával kapcsolatban. Hogyan tudod ezt összehangolni, emellett a két klub vezetését magas színvonalon végezni – és mindezt Budapestről, ahol élsz?*

– Mindig az volt a véleményem, hogy bármit csak elkötelezetten, teljes erőbedobással érdemes tenni, különben nincs értelme. Néha én is felteszem a kérdést, honnan van az energia így 70 pluszsként? Lehet, hogy éppen a családkutatásból áramlik vissza? Nagy erőt ad, ha

az ember érzi, szükség van arra, amit tesz. De azért egyre többször gondolok az utánpótlás szükségességére.

Munkám során nagyon sok értékes embert sikerült megismernem, végzettségtől, beosztástól függetlenül. Rendkívül jó velük együtt munkálkodni, eredményeket elérni. Lehet, hogy egy-egy vidéken végig *pörgésben* töltött nap után fizikailag fáradtan érek haza, de lélekben mindig feltöltődve. Nem sokan mondják ki, de a családtörténet kutatás – különösen, ha közösségben történik – rengeteg pozitív érzélemmel jár. Tessék kipróbálni!

Kedves Ilona! Pekár István szép gondolatával köszönöm meg a beszélgetést, amely megerősíti az általad elmondottakat: „Valahol a lelkünk mélyén sok-sok régi történet pihen, megszipulva, mesévé nemesedve. Merjünk emlékezni, és meséljük tovább gyerekeinknek, unokáinknak, mert amit ők megjegyeznek, az tovább él, a velünk haló történet pedig végleg az enyészeté lesz.”

További sikeres tevékenységet, jó egészséget kívánok, és hogy a példád, lelkesedésed minél több követőre találjon.

Névjegy

Ari Ilona Budapesten született, a Teleki Blanka Közgazdasági Technikumban érettségizett. Majd levelező tagozaton szerzett diplomát a BME Vízgazdálkodási Főiskolai Karán. Szakmai munkája mindvégig a mezőgazdasághoz kötötte, sokat járta a vidéket. Férje, Ari Imre elektroműszerész, szintén nyugdíjas. Lánya, Ari Eszter az ELTE TTK Genetika Tanszékén doktorált, és ott bioinformatikát oktat, jelenleg a kislfiával GYED-en van.